

Asia: VN/16661/2026

Valtioneuvoston asetus asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026-2027

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntomme koskien luonnosta valtioneuvoston asetuksesta asuinrakennusten energia-avustuksille vuosina 2026–2027.

Kannatamme energia-avustuksen käyttöönottoa ja näemme sen perusteltuna osana niin rakennuskannan energiatehokkuuden parantamista kuin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, mutta myös tärkeänä instrumenttina haavoittuvien kotitalouksien tukemiseksi energiasiirtymässä. Suomessa on pienituloisia kotitalouksia, joiden arkeen vaikuttavat korkeat energiakustannukset seurauksena siitä, että taloyhtiöllä ja kiinteistöosakeyhtiöillä ei ole ollut varaa energiaremonttiin. Asuinrakennuksiin teetetyt remontit ja niistä koituva velka ja vastikkeiden kasvu voivat johtaa siihen, että pienituloiset kotitaloudet joutuvat muuttamaan. Viime vuosien energian hintojen muutokset ovat vaikuttaneet hyvin eri tavalla eri alueilla ja erilaisiin asuinrakennuksiin. Täten näemme, että asetuksessa tulee tarkastella korjausrakentamista myös oikeudenmukaisuuskysymyksenä niiden asuinrakennusten kannalta, joissa energiaremontteja ei toteutettaisi ilman energiatukia. Tukien kohdentamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska tutkimustieto osoittaa, että viime vuosien energiankulutukselle tai energiaremonteille osoitetut tuet ovat kohdistuneet paremmin toimeen tuleville kotitalouksille (Kurnitski et al, 2023; Ahlvik et al, 2023). Rajallisia valtionavustuksia olisi perusteltua kohdentaa asuinrakennuksiin, joissa korjausrakentamista ei olisi mahdollista tehdä lainkaan ilman valtionavustusta. Tuki voisi toimia ratkaisevana kannustimena, kun remonttiin lähtemisestä ja sen laajuudesta ja muodosta ylipäättään päätetään. Alla esitämme tarkemmat kommenttimme.

1. Asetusluonnoksessa tai sen perusteluissa ei olla huomioitu energiaköyhyyttä

Asetuksen luonnoksessa ja perusteluissa tavoitteiksi listataan energiatehokkuuden parantaminen sekä rakennusalan ammattilaisten työllistäminen, mutta energian hintojen kanssa pahiten tuskailevien kansalaisten tilanteen helpottaminen ei ole asetuksen tavoitteena. Tämä on ongelma,

koska rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaan jäsenmaiden on huomioitava energiaköyhyydestä kärsivät kotitaloudet energiatehokkuustoimien julkista rahoitusta kohdistettaessa. Onkin selkeä tarve arvioida asetuksen tavoitteita myös sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen kannalta. Tuki korjausrakentamiselle on tärkeä osa ratkaisua heikoimmin pärjäävien kotitalouksien resilienssin kasvattamiselle tilanteessa, jossa energiakustannukset nakertavat monen suomalaisen kotitalouden toimeentuloa ennennäkemättömällä tavalla.

2. Avustuksia ei ole kohdennettu heikoimmin pärjääville ja remonttivelkaisimmille taloyhtiöille

Avustusta näytetään myönnettävän E-luvun nosto edellä, eli tuen kohdentamiseen ei ole suunnitteilla energiatehokkuuden lisäksi muuta tarveharkintaa. Puollamme ehtoa, että tätä uutta tukea ei saa, jos on myönnetty aiempi julkinen avustus (esim. 2020-23) energiatehokkuuden parantamiseksi. Huomautamme kuitenkin, että tämä ehto ei itsessään tule johtamaan siihen, että tuki ohjautuisi rakennuskannalle, jonka korjaustarpeet ovat suurimpia, koska tukea ei olla kohdennettu.

Tuki saattaa myös olla tarpeellista erityisesti niillä alueilla, joilla kaukolämmön hinnan nousu on ollut merkittävän suurta. Vaikka Suomessa lämmityskustannukset on piilotettu vastikkeisiin ja vuokriin, nämä lämmityskustannusten erot ja niiden vaikutus energiaköyhyyden esiintyvyyteen on mahdollista tehdä näkyviksi mallintamalla (Numminen et al., 2026).

Energiaköyhyyden huomioivan kohdennuksen puuttuminen saattaa johtaa siihen, että pääasiassa suuret ja/tai varakkaat taloyhtiöt toteuttavat energiaparannuksia, eivätkä ne, joissa on merkittäviä ongelmia matalan energiatehokkuuden ja korkeiden energiakustannusten kanssa. Tällöin uusi energiatuki päättyy osaksi menneiden energiatukien sarjaa, joista hyvätuloisimmat ovat tutkitusti hyötäneet suhteessa eniten.

Kunnioitavasti

Outi Pitkänen ja Kaisa Matschoss, Helsingin yliopiston Kuluttajatutkimuskeskus

Sini Numminen, Aalto-yliopisto

Lähteet:

Ahlvik, L., S. Alhola, T. Blauberg, H. Laasonen, M. Liski, O. Malinen, M. Mattila, O. Nokso-

Koivisto, A. Sahari, M. Seppä, M. Toikka, A. Valkonen, and I. Vehviläinen (2023). Sähkön hinnannousun ja sähkötukien arvioidut vaikutukset kotitalouksiin. Valtion Taloudellinen Tutkimuskeskus VATT Institute for Economic Research, Helsinki, Finland (2023)

<https://datahuonepilotti.fi/wp-content/uploads/2023/02/datahuone-raportti-1-2023-sahkon-hinnannousun-ja-sahkotukien-arvioidut-vaikutukset-kotitalouksiin-paivitetty-20230215.pdf>

Kurnitski, J., Räihä, J., Kangas, H., Pykäläinen, N., Vesanen, S., Lukkarinen, J., Ruokamo, E., Laitinen, S. (2023). Suositukset energiakorjausten avustuksen kehittämiseksi. DeCarbon Home, Policy brief 1/2023. <https://decarbonhome.fi/suositukset/suositukset-energiakorjausten-avustuksen-kehittamiseksi/>

Numminen, S., Karhinen, S., & Ferreira, E. (2026). Crouching energy poverty, hidden heating costs: Applying energy poverty measurement in a Nordic country (SSRN Scholarly Paper No. 6429611). Social Science Research Network. <https://doi.org/10.2139/ssrn.6429611>

Outi Pitkänen

Outi Pitkänen ja Kaisa Matschoss, Helsingin yliopiston

Kuluttajatutkimuskeskus; Sini Numminen, Aalto yliopisto